

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീമാൻ വേംകടനാഥാർയഃ കവിതാർക്കികകേസരീ |

വേദാന്താചാർയവർയോ മേ സന്നിധത്താം സദാ ഹൃദി ||

ശ്രീരംഗനാഥപാദുകാസഹസ്രം

|| സഞ്ചാരപദ്ധതിഃ ഏകാദശീ ||

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness *śrīmad āṇḍavan* of *śrīraṅgam*

*This was typeset using skt and T_EX for Malayalam.

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

|| സഞ്ചാരപദ്ധതിഃ ഏകാദശീ ||

ശ്രീമാൻ വേംകടനാഥാർയഃ കവിതാർക്കികകേസരീ |
വേദാന്താചാർയവർയോ മേ സന്നിധത്താം സദാ ഹൃദി ||

അഗ്രതസ്തേ ഗമിഷ്യാമി മൃദ്നന്തീ കുശകണ്ടകാൻ |
ഇതി സീതാഽപി യദ്യുത്തിമിയേഷ പ്രണമാമി താം || 11.1 ||

ശരദഃ ശതമംബ! പാദുകേ! സ്യാം
സമയാഹുതപിതാമഹസ്തുതാനി |
മണിമണ്ടപികാസു രംഗഭർത്തുഃ
ത്വദധീനാനി ഗതാഗതാനി പശ്യൻ || 11.2 ||

ത്വദധീനപരിക്രമോ മുകുന്ദഃ
തദധീനസ്തവ പാദുകേ! വിഹാരഃ |
ഇതരേതരപാരതന്ദ്യമിത്ഥം
യുവയോഃ സിദ്ധമനന്യതന്ത്രഭൂമേനാഃ || 11.3 ||

രജസാ തമസാ ച ദുഷ്ടസത്ത്വേ
ഗഹനേ ചേതസി മാമകേ മുകുന്ദഃ |
ഉചിതം മൃഗയാവിഹാരമിച്ഛൻ
ഭവതീമാദ്യുത പാദുകേ! പദാഭ്യാം || 11.4 ||

ക്ഷമയാ ജഗതാമപി ത്രയാണാം
അവനേ ദേവി! പദാവനി! ത്വയൈവ |
അഭിഗമ്യതമോഽപി സംശ്രിതാനാം
അഭിഗന്താ ഭവതി സ്വയം മുകുന്ദഃ || 11.5 ||

ശിരസാ ഭവതീം ദധാതി കശ്ചിത്
വിധൃതഃ കോഽപി പദസ്പൃശാ ഭവത്യാ |

ഉഭയോർമ്മധുവൈരിപാദരക്ഷേ!
ത്വദധീനാം ഗതിമാമനന്തി സന്തഃ || 11.6 ||

സ്പൃശതഃ ശിരസാ പദേന ച ത്വാം
ഗതിമുദ്രിശ്യ മുകുന്ദപാദുകേ! ഭൗ |
അവരോഹതി പശ്ചിമഃ പദാത് സ്വാത്
അധിരോഹത്യനഘസ്തദേവ പൂർവ്വഃ || 11.7 ||

സമയേഷപദിശ്യ ജൈത്രയാത്രാം
വിവിധാന്തഃപുരവാഗുരാവൃതീതഃ |
നിയതം മണിപാദുകേ! ഭവത്യാ
രമതേ വർത്തനി രംഗസാർവ്വഭൗമഃ || 11.8 ||

നിജസംഹനനപ്രസക്തലാസ്യം
ചരതി ത്വാമധിരുഹ്യ രംഗനാഥഃ |
പദരക്ഷിണി! പാവനത്വമാസ്താം
രസികാസ്വാദമതഃ പരം ന വിദ്മഃ || 11.9 ||

പദയോരനയോഃ പരസ്യ പുംസഃ
ത്വദനുഗ്രാഹ്യവിഹാരപദ്ധതേർവ്വാ |
ശിരസോ മണിപാദുകേ! ശ്രുതീനാം
മനസോ വാ മമ ഭൂഷണം ത്വമേകാ || 11.10 ||

ക്യപയാ മധുവൈരിപാദരക്ഷേ!
കഠിനേ ചേതസി മാമകേ വിഹർത്തും |
മകുടേഷു ദിവൗകസാം വിധത്തേ
ഭവതീ രത്നവിസംസ്ഥുലേഷു യോഗ്യാം || 11.11 ||

ചരണദ്വയമർഭകസ്യ ശൗരേഃ
ശരഭംഭോരുഹചാതുരീധുരീണം |
ശക്ടാസുരതാഡനേപി ഗുപ്തം
തവ ശക്ത്യാ കില പാദുകേ! തദാസീത് || 11.12 ||

ഉത്തസ്ഥുഷോ രംഗശയസ്യ ശേഷാത്
 ആസ്ഥാനസിംഹാസനമാരുരുകേഷാഃ |
 മധ്യേനിശാന്തം മണിപാദുകേ! ത്യാം
 ലീലാപദന്യാസസഖീം പ്രപദ്യേ || 11.13 ||

പ്രാപ്താധികാരാഃ പതയഃ പ്രജാനാം
 ഉത്തംസിതാമുത്തമപാദുകേ! ത്യാം |
 രംഗേശിതൂഃ സ്വൈരവിഹാരകാലേ
 സംയോജയന്ത്യംപ്രിസരോജയുഗ്മേ || 11.14 ||

ത്വയാഽനുബദ്ധാം മണിപാദരക്ഷേ
 ലീലാഗതിം രംഗശയസ്യ പുംസഃ |
 നിശാമയന്തോ ന പുനർഭജന്തേ
 സംസാരകാന്താരഗതാഗതാനി || 11.15 ||

വ്യുഹാനുപൂർവ്വീരുചിരാൻ വിഹാരാൻ
 പദക്രമേണ പ്രതിപദ്യമാനാ |
 ബിഭർഷി നിത്യം മണിപാദുകേ! ത്യാം
 മുരഭിഷോ മുർത്തിരിവ ശ്രിലോകീം || 11.16 ||

പദേഷു മനേഷു മഹത്വപി ത്യാം
 നീരന്ദ്രസംശ്ലേഷവതീ മുരാരേഃ |
 പ്രത്യായനാർത്ഥം കില പാദുകേ! നഃ
 സ്വാഭാവികം ദർശയസി പ്രഭാവം || 11.17 ||

കൃപാവിശേഷാത് ക്ഷമയാ സമേതാം
 പ്രവർത്തമാനാം ജഗതോ വിഭുത്യൈ |
 അവൈമി നിത്യം മണിപാദുകേ! ത്യാം
 ആകസ്മികീം രംഗപതേഃ പ്രസത്തിം || 11.18 ||

ഉപാഗതാനാമുപതാപശാന്തൈ
 സുഖാവഗാഹാം ഗതിമുദ്വഹന്തീം |

പശ്യന്തി ശൗരേഃ പദവാഹിനീം ത്യാം
നിമേനഷു തുംഗേഷു ച നിർവ്വിശേഷാം || 11.19 ||

സഹ പ്രയാതാ സതതം പ്രയാണേ
പ്രാപ്താസനേ സംശ്രിതപാദപീഠാ |
അലംഘനീയാ സഹജേന ഭൂമ്നാ
ഛായേവ ശൗരേർമ്മണിപാദുകേ! ത്വം || 11.20 ||

പദസ്പൃശാ രംഗപതിർഭവത്യാ
വിചക്രമേ വിശ്വമിദം ക്ഷണേന |
തദസ്യ മന്യേ മണിപാദരക്ഷേ!
ത്വയൈവ വിഖ്യാതമുരുകൃമത്വം || 11.21 ||

സഞ്ചാരയന്തീ പദമമ്പതിഷ്ഠഃ
സഹായകൃത്യം മണിപാദരക്ഷേ! |
മാതസ്ത്വമേകാ മനുവംശഗോപ്തൂഃ
ഗോപായതോ ഗൗതമധർമ്മദാരാൻ || 11.22 ||

ത്വത്തസ്ത്രിവിഷ്ടപചരാനസപതയിഷ്യൻ
ആരുഹ്യ താർക്ഷ്യമവരുഹ്യ ച തത്ക്ഷണേന |
ശുദ്ധാന്തഭൂമിഷു പുനർമ്മണിപാദരക്ഷേ!
വിശ്രാമ്യതി ത്വയി വിഹാരവശേന ശൗരിഃ || 11.23 ||

വിക്രമ്യ ഭൂമിമഖിലാം ബലിനാ പ്രദിഷ്ടാം
ദേവേ പദാവനി! ദിവം പരിമാതുകാമേ |
ആസീദതോ ദിനകരസ്യ കരോപതാപാത്
സംരക്ഷിതും പദസരോജമുപർയഭൂസ്ത്വം || 11.24 ||

ത്വത്സംഗമാനനു സകൃദിധിസംപ്രയുക്താ
ശുദ്ധിം പരാമധിജഗാമ ശിവത്വഹേതും |
രംഗാധിരാജപദരക്ഷിണി! കീഭൃശീ സാ
ഗംഗാ ബഭൂവ ഭവദീയഗതാഗതേന || 11.25 ||

വൃദ്ധിം ഗവാം ജനയിതും ഭജതാ വിഹാരാൻ
 കൃഷ്ണേന രംഗരസികേന കൃതാശ്രയായാഃ |
 സഞ്ചാരതസ്ത്വ തദാ മണിപാദരക്ഷേ! |
 ബൃന്ദാവനം സപദി നന്ദനതുല്യമാസീത് || 11.26 ||

മാതഃ! ശ്രയീമയതയാ ചരണപ്രമാണേ
 ഭേ വിക്രമേഷു വിവിധേഷു സഹായഭൂതേ |
 നാഥസ്യ സാധുപരിരക്ഷണകർമ്മണി ത്വം
 ദുഷ്കൃദിനാശനദശാസു വിഹംഗരാജഃ || 11.27 ||

പാദാവനി! ക്വചന വിക്രമണേ ഭുജാനാം
 പഞ്ചായുധീ കരരുഹൈർഭജതേ വികൽപം |
 നിത്യം ത്വമേവ നിയതാ പദയോർമ്മുരാദഃ
 തേനാസി നൂനമവികൽപസമാധിയോഗ്യാ || 11.28 ||

അക്ഷേത്രവിദ്ഭിരധിഗന്തുമശക്യവൃത്തിഃ
 മാതസ്ത്വയാ നിരവധിർന്നിധിരപ്രമേയഃ |
 രഥ്യാന്തരേഷു ചരണാവനി! രംഗസംഗീ
 വാത്സല്യനിഷ്ണമനസാ ജനസാത് കൃതോഽസൗ || 11.29 ||

സംപദ്യതേ സമുചിതം ക്രമമാശ്രയന്ത്യാ
 സഭർമ്മനാ ഭഗവതോഽപി ഗതിർഭവത്യാ |
 ഈഷ്ടേ പദാവനി! പുനഃ ക ഇവേതരേഷാം
 വ്യാവർത്തനസ്യ വിഷമാദപഥപ്രചാരാത് || 11.30 ||

രംഗേശ്വരേണ സഹ ലാസ്യവിശേഷഭാജോ
 ലീലോചിതേഷു തവ രത്നശിലാതലേഷു |
 മധ്യേ സ്ഥിതാനി കതിചിന്മണിപാദരക്ഷേ! |
 സദ്യാൻ വിശേഷമനുയോക്തുമിതി പ്രതീമഃ || 11.31 ||

നിത്യം പദാവനി! നിവേശ്യ പദം ഭവത്യാം
 നിഷ്പന്ദകൽപപരിമേയപരിച്ഛദാനി |

ശൃങ്ഗാരശീതളതരാണി ഭവന്തി കാലേ
രംഗേശ്വരസ്യ ലലിതാനി ഗതാഗതാനി || 11.32 ||

ഭോഗാർച്ചനാനി കൃതിഭിഃ പരികൽപിതാനി
പ്രീത്യൈവ രംഗന്യപതിഃ പ്രതിപദ്യമാനഃ |
പശ്യന്തു നിത്യമിതരേഷു പരിച്ഛരദേഷു
പ്രത്യാസനം ഭജതി കാഞ്ചനപാദുകേ! ത്യാം || 11.33 ||

അന്തസ്തൃതീയനയനൈഃ സ്വയമുത്തമാംഗൈഃ
ആവിർഭവിഷ്യദതിരിക്തമുഖാംബുജൈർവ്വാ |
ന്യസ്യന്തി രംഗരസികസ്യ വിഹാരകാലേ
വാരക്രമേണ കൃതിനോ മണിപാദുകേ! ത്യാം || 11.34 ||

രംഗേശ്വരേ സമധിരുഡവിഹംഗരാജേ
മാതംഗരാജവിധൂതാം മണിപാദുകേ! ത്യാം |
അന്വാസതേ വിധൂതചാരുസിതാതപത്രാഃ
സ്വർഗ്ഗൗകസഃ സുഭഗചാമരലോലഹസ്താഃ || 11.35 ||

വിഷ്ണോഃ പദം ഗതിവശാദപരിത്യജന്തീം
ലോകേഷു നിത്യവിഷമേഷു സമപ്രചാരാം |
അന്വേതുമർഹതി ധൂതാമഖിലൈഃ സുരൈഃ
ഗംഗാ കഥം നു ഗരുഡധ്വജപാദുകേ! ത്യാം || 11.36 ||

ഭിക്ഷാമപേക്ഷ്യ ദനുജേന്ദ്രഗൃഹം പ്രയാതൃഃ
ഗുപ്തൈ ഗവാം വിഹരതോ വഹതശ്ച ദൃത്യം |
തത്താദ്യശാനി ചരണാവനി! രംഗഭർത്തുഃ
ത്വത്സംഗമേന സുഭഗാനി വിചേഷ്ടിതാനി || 11.37 ||

നിർവ്വൃജ്യമാനനവതാളലയപ്രഥിമ്നാ
നിർയന്ത്രണേന നിജസഞ്ചരണക്രമേണ |
മൃദ്നാസി രംഗന്യപതേർമ്മണിപാദുകേ! ത്യാം
ദുഃഖാത്മകാൻ പ്രണമതാം ദുരിതപ്രരോഹാൻ || 11.38 ||

നിത്യം യ ഏവ ജഗതോ മണിപാദരക്ഷേ!
 സത്താസ്ഥിതിപ്രയതനേഷു പരം നിദാനം |
 സോഽപി സ്വതന്ത്രചരിതസ്ത്വദധീനവൃത്തിഃ
 കാ വാ കഥാ തദിതരേഷു മിതമ്പചേഷു || 11.39 ||

നിർവ്വിഷ്ടനാഗശയനേന പരേണ പുംസാ
 നൃസ്തേ പദേ ത്വയി പദാവനി! ലോകഹേതോഃ |
 സ്വർഗ്ഗൗകസാം ത്വദനുധാവനതത്പരാണാം
 സദ്യഃ പദാനി വിപദാമപദം ഭവന്തി || 11.40 ||

ശരദുപഗമകാലേ സന്ത്യജൻ യോഗനിദ്രാം
 ശരണമുപഗതാനാം ത്രാണഹേതോഃ പ്രയാസ്യൻ |
 ജലധിദുഹിതൂരംകാന്മന്ദമാദായ ദേവി!
 ത്വയി ഖലു നിദധാതി സ്വം പദം രംഗനാഥഃ || 11.41 ||

സ്പൃശസി പദസരോജം പാദുകേ! നിർവ്വിഘ്നാതം
 പ്രവിശസി ച സമസ്താം ദേവി! ശുദ്ധാന്തകക്ഷ്യാം |
 അപരമപി മുരാദേഃ പൂർവ്വമാഭീരകന്യാ-
 സ്വഭിസരണവിധീനാമഗ്രിമാ സാക്ഷിണീ ത്വം || 11.42 ||

പ്രതിഭവനമനന്യേ പാദുകേ! ത്വത്പ്രഭാവാത്
 വിവിധവപുഷി ദേവേ വിഭ്രമദ്യുതകാലേ |
 അഭിലഷിതസപതീഗേഹയാത്രാവിഘ്നാതം
 ഗൃഹയതി രഹസി ത്വാം ഷോഡശസ്ത്രീസഹസ്രം || 11.43 ||

തടഭൂവി യമുനായാശ്ചരണവൃത്തൗ മുകുന്ദേ
 മുഹൂരധിഗമഹേതോർമ്മുഹ്യതാം യൗവതാനാം |
 ശമയിതുമലമാസീച്ഛരംഖചക്രാദിചിഹ്നാ
 പ്രതിപദവിചികിത്സാം പാദുകേ! പദ്ധതിസ്തേ || 11.44 ||

അധിഗതബഹുശാഖാൻ മഞ്ജുവാചഃ ശുകാഭീൻ
 സരസിജനിലയായാഃ പ്രീതയേ സംഗ്രഹീതും |

പ്രകടിതഗുണജാലം പാദുകേ! രംഗബന്ധോഃ
ഉപനിഷദടവീഷു ക്രീഡിതം ത്വത്സനാഥം || 11.45 ||

മുനിപരിഷദി ഗീതം ഗൗതമീരക്ഷണം തേ
മുഹൂരനുകലയന്തോ മഞ്ജുവാചഃ ശകുന്താഃ |
ഉഷസി നിജകുലായാദുത്ഥിതാ ദണ്ഡകേഷു
സ്വയമപി പദരക്ഷേ! സ്വൈരമാമ്രേഡയന്തി || 11.46 ||

യമനിയമവിശുദ്ധൈർയം ന പശ്യന്തി ചിത്തൈഃ
ശ്രുതിഷു ചുളുകമാത്രം ദൃശ്യതേ യസ്യ ഭൂമാ |
സുലഭനിഖിലഭാവം മാംസദ്യഷ്ടേർജ്ജുനസ്യ
സ്വയമുപഹരസി ത്വം പാദുകേ! തം പുമാംസം || 11.47 ||

നിധിമിവ നിരപായം ത്വാനാദൃത്യ മോഹാൽ
അഹമിഹ മമ ദോഷം ഭാവയൻ ക്ഷുദ്രമർത്ഥം |
മയി സതി കരുണായാഃ പൂർണ്ണപാത്രേ ത്വയാ കിം
പരമുപഗമനീയഃ പാദുകേ! രംഗനാഥഃ || 11.48 ||

കമപി കനകസിന്ധോഃ സൈകതേ സഞ്ചരന്തം
കലശജലധികന്യാമേദിനീദത്തഹസ്തം |
അനിശമനുഭവേയം പാദുകേ! ത്വയ്യധീനം
സുചരിതപരിപാകം സൂരിഭിഃ സേവനീയം || 11.49 ||

പരിസരമുപയാതാ പാദുകേ! പശ്യ മാതഃ
കരണവിലയവേദാൽ കാന്ദിശീകേ വിവേകേ |
പുരുഷമുപനയന്തീ പുണ്ഡരീകാക്ഷമഗ്രേ
പുനരുദരനിവാസക്ലേശവിച്ഛേദനം നഃ || 11.50 ||

സാ മേ ഭൂയാൽ സപദി ഭവതീ പാദുകേ! താപശാന്തൈ
യാമാരുഡോ ദിവമിവ ശുഭൈഃ സേവ്യമാനോ മരുദ്ഭിഃ |
സൗദാമന്യാ സഹ കമലയാ സഹ്യജ്യാവൃദ്ധിഹേതുഃ
കാലേ കാലേ ചരതി കരുണാവർഷുകഃ കൃഷ്ണമേഘഃ || 11.51 ||

സത്യോല്ലോകാത് സകലമഹിതാത് സ്ഥാനതോ വാ രഘുണാം
 ശങ്കേ മാതഃ! സമധികഗുണം സൈകതം സഹ്യജായാഃ |
 പൂർവ്വംപൂർവ്വം ചിരപരിചിതം പാദുകേ! യത് ത്യജന്ത്യാ
 നീതോ നാഥസ്തദിദമിതരനീയതേ ന ത്വയാഽസൗ || 11.52 ||

അഗ്രേ ദേവി! ത്വയി സുമനസാമഗ്രിമൈരന്തരംഗൈഃ
 വിന്യസ്തായാം വിനയഗരിമാവർജ്ജിതാദുത്തമാംഗാത് |
 ദന്തേ പാദം ദരമുകുളിതം ത്വത്പ്രഭാവതിശംകീ
 ദേവഃ ശ്രീമാൻ ദനുജമഥനോ ജൈത്രയാത്രാസ്വനന്യഃ || 11.53 ||

പൗരോദന്താൻ പരികലയിതും പാദുകേ! സഞ്ചരിഷ്ണോഃ
 വ്യക്താവ്യക്താ വശികവിശിഖാവർത്തിനീ രംഗഭർത്തുഃ |
 വേലാതീതശ്രുതിപരിമളൈർവ്യക്തിമദ്യേതി കാല്യേ
 വിന്യാസൈസ്തേ വിബുധപരിഷന്മുളിവിന്യാസദ്യുശ്ശൈഃ || 11.54 ||

ആസംസ്കാരാത് ദിജപരിഷദാ നിത്യമദ്യസ്യമാനാ
 ശ്രേയോഹേതുഃ ശിരസി ജഗതഃ സ്ഥായിനീ സ്വേന ഭൂമ്നാ |
 രംഗാധീശേ സ്വയമുദയിനി ക്ഷേപ്തുമന്ധം തമിസ്രം
 ഗായത്രീവ ത്രിചതുരപദാ ഗണ്യസേ പാദുകേ! ത്വം || 11.55 ||

ഭവതീം പരസ്യ പുരുഷസ്യ രംഗിണോ
 മഹിമാനമേവ മണിപാദു! മന്മഹേ |
 കഥമന്യഥാ സ്വമഹിമപ്രതിഷ്ഠിതഃ
 പ്രതിതിഷ്ഠന്തി ത്വയി പദാത്പദം പ്രഭുഃ || 11.56 ||

തിഥിരഷ്ടമീ യദവതാരവൈഭവാത്
 പ്രഥമാ തിഥിസ്ത്രിജഗതാമജായത |
 മണിപാദുകേ! തമുപനീയ വീഥികാ-
 സ്വതിഥീകരോഷി തദനന്യചക്ഷുഷാം || 11.57 ||

അപാരപ്രഖ്യാതേരശരണശരണ്യത്വയശസാ
 നന്നു ത്വം രംഗേന്ദോശ്ചരണകമലസ്യാപി ശരണം |

യയാ ലഭ്യഃ പംഗുപ്രഭൃതിഭിരസൗ രംഗനഗര-
പ്രതോളീപർയന്തേ നിധിരനഘവാചാം നിരവധിഃ || 11.58 ||

തത്തദ്ധാസഗൃഹാംഗണപ്രണയിനഃ ശ്രീരംഗശൃങ്ഗാരിണോ
വാല്ല്വദ്യാദവിഭക്തമന്മരഗതിസ്ത്വം മേ ഗതിഃ പാദുകേ! |
ലീലാപംകജഹല്ലുകോത് പലഗളന്മാധീകസേകോത്ഥിതാ
യത്രാമോദവികൽപനാ വിവൃണ്യുതേ ശുദ്ധാന്തവാദക്രമം || 11.59 ||

സംഭവതു പാദരക്ഷേപ! സത്യസുപർണ്ണാദിരൗപവാഹ്യഗണം |
യാത്രാസു രംഗഭർത്തുഃ പ്രഥമപരിസ്പന്ദകാരണം ഭവതീ || 11.60 ||

|| ഇതി ശ്രീപാദുകാസഹസ്രേ സഞ്ചാരപദ്ധതിഃ ഏകാദശീ ||
കവിതാർക്കികസിംഹായ കല്യാണഗുണശാലിനേ |
ശ്രീമതേ വേംകടേശായ വേദാന്തഗുരവേ നമഃ ||